

משה חיים פלח

- 1..... בשיטת הרמב"ם בדין פיתוי קטנה אונס
- 6..... בשיטת הרמב"ם בדין עמד לכתף
- 9..... בענין משיכה ברשות הרבים
- 11..... בענין מחזיקין מאיסור לאיסור

בשיטת הרמב"ם בדין פיתוי קטנה אונס

מסוגין ומכח קושית התוס', ויעו"ש מש"כ
 בישוב דברי הגמ' ביצמות, אלא דכסו"ד תמה
 דדברי הירושלמי בסוטה איתא להדיא
 דקטנה אין לה רצון להאסר על בעלה.

ונראה לדון בישוב דברי הרמב"ם, דהנה יש
 לדקדק בלשון הרמב"ם בהלכות
 סוטה שכתב "קטנה שהשיאה אביה אם זינת
 ברלונה נאסרה" דאמאי הולך לבאר דאינה
 נאסרת אלא אם זינתה ברלונה, הא פשיטא
 דלא חמירא מגדולה דאינה נאסרת אלא אם
 זינתה ברלון ולא בגוונא דנאנסה.

ונראה לבאר דהנה לקמן בפרק חלו נערות (ו)
 ג אמרי' דמי שילא עליה שם רע אין
 לה קנס ובפשוטו היינו משום דהויא בחזקת
 בעולה, אך הרמב"ם (פ"ג מערה בחולה הי"ז)
 פירש באופ"א וז"ל אני אומר שזה שנאמר
 בתורה אל תחלל את בתך להזנותה, שלא יאמר
 האב הואיל ולא חייבה תורה מפתח ואונס

אמר רבי אלעזר האומר פתח פתוח מלאתי
 נאמן לאוסרה עליו ואמאי ספק ספיקא
 הוא ספק תחתיו ספק לאו תחתיו ואת"ל
 תחתיו ספק באונס ספק ברלון לא לריכא
 באשת כהן ואבע"א באשת ישראל וכגון דקביל
 בה אצוב קידושין פחותה מצת ג' שנים ויום
 אחד, ותמהו תוס' דזכה"ג נמי איכא ספק
 ספיקא ספק באונס ספק ברלון ואת"ל ברלון
 שמא בקטנותה זינתה דפיתוי קטנה אונס הוא
 וכדאיתא ביצמות (ס חג) ותירלו דשם אונס חד
 הוא.

אולם הרמב"ם כתב בהל' סוטה (פ"ד ה"ג)
 כתב וז"ל קטנה שהשיאה אביה אם
 זינת ברלונה נאסרה על בעלה עכ"ל, וכן כתב
 הרמב"ם בהל' איסורי ביאה (פ"ג ה"ג) וז"ל
 הבא על הקטנה אשת הגדול אם קידשה אביה
 הרי זה בחנק והיא פטורה מכלום ונאסרה על
 בעלה כמו שביארנו בהלכות שוטה עכ"ל,
 ויעוין צמ"מ שכתב דמקור דברי הרמב"ם

לדבר זה צרנונה" הרי ד"צרנונה" אתי
לאפוקי פיתוי.

ובפרק ארבעה אחין (ג ג) דאמרין פיתוי
קטנה אונס הוא מיירי בגוונא
דהחליפו נשותיהן זל"ז יעוין שס, ובכ"ג הוי
כפיתוי, וכן בפרק הבא על יצמתו (סא ג) אמר
רבי אליעזר כהן לא ישא קטנה ומסוק רבא
דטעמא משום דחיישינן שמא תפתה עליו
ופרכי' אי הכי אפי' בישראל נמי ומשני פיתוי
קטנה אונס הוא ואונס בישראל מירא שרי,
והתם נמי לא חיישינן אלא לפיתוי [ושור'
בישועות יעקב (אה"ע"ז סי' קע"א סק"ג) דעמד
בעיקר הדבר דעת הרמב"ם לחלק בין פיתוי
קטנה לבין קטנה שזינתה מעלמה יעו"ש].

אולם המגיד משנה תמה עוד מדברי
הירושלמי (פ"ג מסועה ה"א) דאמרין
קטנה שזינתה אין לה רזון להאסר על בעלה,
וסיים וז"ל ומעתה לריכין אנו ראיח גמורה
לדברי רבינו ובקשתיה ולא מאלתיה.

והנה כבר עמד צביאור הגר"א (אה"ע"ז סי'
סקמ"ג) דהרמב"ם גופיה יישב דברי
הירושלמי, דיעוין ברמב"ם (פ"ג מסועה ה"ד)
שכתב וז"ל קטנה שהשיאה אציה אם זינת
צרנונה נאסרה על בעלה לפיכך מקנין לה, לא
להשקותה אלא לפוסלה מכתובתה כמו
שאמרנו, אבל קטנה בת מיאון אין מקנין לה
שחין לה רזון להאסר על בעלה ואפילו היה
כהן לא נאסרה עליו עכ"ל, ומבואר דמפרש
דברי הירושלמי דקטנה אין לה רזון להאסר על
בעלה בקטנה שנתקדשה קידושי מיאון דוקא,
וכ"כ הרמב"ם בהל' איסורי ביאה (טו) וז"ל

אלא שיתן ממון לאב הריני שוכר בתי הצתולה
לזה לצוא עליה בכל ממון שארצה או אניח זה
לצוא עליה צחנס שיש לאדם למחול וליתן
ממונו לכל מי שירצה לכך נאמר אל תחלל את
בתך להזנותה, שזה שחייבה תורה לאונס
ולמפתה ממון לא מלקות בשאירע הדבר
מקרה שלא מדעת אציה ולא הכינה עצמה לכך
כו' ואין קונסין אותה שלא חייבה תורה קנס
אלא לאונס ומפתה אבל זו שהכינה עצמה לכך
בין מדעתה בין מדעת אציה הרי זו קדשה,
ואיסור קדשה אחד הוא בין בצתולה בין
בבעולה ולפיכך אמרו חכמים שהיולא עליה
שס רע בילדותה אין לה קנס כמו שבארנו
שהרי זו בחזקת שהפקירה עצמה לדבר זה
צרנונה עכ"ל, הרי מבואר בדברי הרמב"ם
דשם מפתה אינו אלא בגוונא דאיבו פיתה
אותה, אך היכא שהפקירה עצמה לדבר זה
צרנונה אין זה בכלל מפתה.

ומעתה נראה דסבירא ליה להרמב"ם דכל
מאי דאמרין דפיתוי קטנה אונס
הוא היינו דוקא בפיתוי כמשמעו, דהיכא
דפיתה אותה אחר חשיבא כאנוסה [ולקמן (נא
ג) מסקין דכל היכא דתחילתה צרנון וסופה
באונס חשיב אונס מאי טעמא יזר אלבשה, ויש
לומר דבקטנה אף עלם הפיתוי חשיב אונס]
אך היכא דהפקירה עצמה לדבר זה צרנונה לא
חשיבא אנוסה כלל, ובכ"ג שפיר נאסרת על
בעלה, ויש לומר דזהו דדקדק הרמב"ם לומר
ד"קטנה שהשיאה אציה אם זינת צרנונה
נאסרה" דהך צרנונה אתי לאפוקי פיתוי
קטנה דנמי אינו בכלל רזון, וכמבואר בסוף
לשון הרמב"ם ה"ל "בחזקת שהפקירה עצמה

ונראה צביאור דברי הרמז"ם, דהנה ציבמות (פ"ח ה) אמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה פסולה ליבמה, אך צסועה (יה"ט) מסקינן אמרי צמערצא לית הלכתא כרב המנונא וכן פסק הרמז"ם (פ"ג מייבוס וחליה ב"ב) היבמה שזינת והיא זקוקה לא נאסרה על יבמה אלא ראה חולץ ראה מיבם עכ"ל וכ"פ הרמז"ם צהל' סועה (פ"ד ה"י) וז"ל כל שצבעל ולא תהיה אסורה לו אינו מתנה עמה, לפיכך אם כנס יצמתו אינו מגלגל עליה שלא זינתה כשהיתה שומרת יבם אבל מגלגל עליה שלא זינתה תחת אחיו שאם זינתה תחת אחיו הרי זו אסורה עליו עכ"ל.

ותמהו האחרו' דצהל' סועה (פ"ג ה"ג) כתב הרמז"ם וז"ל ואלו הן הנשים שאינן ראויות לשתות אף על פי שהיא רולא לשתות וצעלה רולא להסקותה אלא יולאות צלא כתוצה משיצואו עידי סתירה אחר עידי קינוי ויאסרו על צעליהן לעולם, וחמש עשרה נשים הן ואלו הן ארוסה ושומרת יבם וקטנה אשת הגדול וגדולה אשת הקטן כו' עכ"ל, הרי מצבאר דשומרת יבם מקינן לה ונאסרת על צעלה.

ויצוין צצית הלוי (ח"ג ס"י מ) דהאריך לצאר צדברי הרמז"ם, דחלוק ציסודו איסור זנות שט"י קינוי וסתירה מאיסור ע"י זנות דעלמא, דהנה צסועה (כו"ג) איתא שכבת זרע פרע לדצר אחר כו' אמר רבא פרע לשקינא לה דרך צברים א"ל צביי פריאות צעלמא היא ופריאותא מי אסר רחמנא כו' מהו דתימא צקפידא דצעל תליא רחמנא וצעל הא קא קפיד

הצא על הקטנה אשת הגדול אם קידשה אביה הרי זה צחנק והיא פטורה מכלום ונאסרה על צעלה כמו שציארנו צהלכות שועה, ואם היא צת מיאון מכין אותה מכת מרדות והיא מותרת לצעלה ואפילו היא כהן עכ"ל.

אולם הנה צירושלמי שם צעי האם אדם מפריש מנחת סועה על אשה שלא מדעתה כשם דמחוסרי כפרה אין לריכין דעת, וז"ל הירושלמי אחר מהו שיפריש עליה חוץ מדעתה, ייבא כיי דרבי יוחנן ארצעה מחוסרי כפרה מפרישין עליהן שלא מדעתן ואילו הן האז והצבה והמאורע והיולדת שכן אדם מפריש על צנו הקטן והוא נתון צעריסה כו' וכאן סועה קטנה אין את יכול דמר ר' זעירא רבי יסא צשם ר' יוחנן קטנה שזינתה אין לה רלון להיאסר על צעלה עכ"ל, וכצר תמה הגר"א דלדברי הרמז"ם דמייירי צקטנה צת מיאון דוקא מאי קאמר, והא מ"מ משכחת לה דאדם מציא על אשתו קטנה שלא מדעתה צקטנה שהשיאה אביה.

ובאמת דיש לתמוה עוד צעיקר לשון הירושלמי "קטנה שזינתה אין לה רלון להאסר על צעלה" דהא לדברי הרמז"ם דמייירי צקטנה צת מיאון עעמא משום דקידושי מיאון לא הוו קידושינן גמורין [אף מדרבנן דהא נפקא צמיאון צלא גען ולהכי לית צבו איסור סועה, וכן מה"ע אף צאשת כהן אינה נאסרת אף דאשת כהן אסורה אף צאונם, וא"כ מאי קאמר דאין לה רלון וכן העתיק הרמז"ם גופיה האי לינא, דמשמע דעעמא משום חסרון רלון.

וחזינן צפשוטו דחלוק ביסודו איסורא דסוטה שע"י קינוי וסתירה מאיסורא דסוטה זלא קינוי וסתירה [ובאמת עיקר איסורא דסוטה שנצטלה ודאי זלא קינוי וסתירה לא נכתב כלל צפרשת סוטה אלא ילפי' ליה (יבמות יא ג) מקרא דמחזיר גרושתו "לא יוכל צעלה הראשון לשוץ לקחתה אחרי אשר הועמאה" לרבות סוטה שנצטלה ואכמ"ל] וכמו כן חלוק בגדריו, ובאיסור סוטה דע"י קינוי וסתירה לא צעינן לכל גדרי ציאה ומשום דיסודו צקפידא דצטל.

ומצתה יש לדון, דאף דבאיסור סוטה דצלא קינוי וסתירה לא נתמעט אלא אונס, אך לא צעינן דעת דוקא, מ"מ לאיסור סוטה דפרשת קינוי וסתירה צעינן "רלון" דוקא, וקטנה כיון דלאו צת דעת היא "אין לה רלון להאסר על צעלה" [ויתכן דגדר הדברים ד"מעלה זו מעל" לא שייך אלא היכא דנעשה מדעת, ולזה צעינן גדר דין דעת דגדלות דוקא].

ומצתה יש ליישב היטב דברי הרמב"ם, דיש לומר דאישות דקטנה צת מיאון, אף דלא השיבא אישות גמורה, ומהאי טעמא אינה נאסרת צזנות, ואף צאשת כהן דלא השיבא זונה, מ"מ היכא דקינא לה ונסתרה שפיר ראויה להאסר, דיש לומר דדמיא לשומרת יבם דנמי לא הויא אישות גמורה ואינה נאסרת צזנות, ואעפ"כ נאסרת צזנות דקינוי וסתירה, אלא דכיון דלדין זנות דקינוי וסתירה צעינן דין רלון ודעת דוקא, ממילא

קמשמע לן, הרי דס"ד דנאסרת אף צדרך איברים אף דלא הוי ציאה ומשום דצקפידא דצטל תלא רחמנא, ויש לומר דאף למסקנא תלי צקפידא דצטל, אלא דמ"מ נתמעט דרך איברים.

וכתב הצית הלוי דה"נ הא דשומרת יבם שזינתה אינה נאסרת היינו דוקא זלא קינוי וסתירה, אך צקינוי וסתירה נאסרת אף שומרת יבם [וכן יישב צזה דברי הרמב"ם (פ"א מסוטה ה"א) גבי משמש מת, וכן הא דמשמע מדברי הרמב"ם (פ"א מסוטה ה"ו) דצעינן קרא למעוטי קטן פחות מצנ ט' דלא אסר אף דאין ציאתו השיבא ציאה].

וכבר עמד צעיקר הדבר המאירי (סוטה כג ג) וז"ל שומרת יבם שקינא לה יבם שלה אינה שותה שאף זו אינה תחת אישה ומ"מ קנוי קנוי ליאסר עליו צסתירה ולהפסידה כתוצאה שעל נכסי אחיו כך למדו מפי השמועה איש איש כי השטה אשתו לרבות ארוסה ושומרת יבם לקנוי ר"ל להיות קנוים קנוי להפסד כתוצה ולאיסור אחר הסתירה ותחת אישה למעט צארוסה ושומרת יבם שלא להיות קנוים קנוי לענין השקאה ואף על פי ששומרת יבם שזינתה מותרת ליבמה וכן שאם מתה מותר צאמה כמו שהצטאר צתלמוד המערב שצפרק שני אלמא אין זה אישות כלל מ"מ כל שרוחא אותה פרוצה יכול לקנות לה והיא גרמה אחר כן ליאסר עליו ולהפסיד כתוצאה צסתירתה ויש חולקין צזו ופירשו דמתני' אליבא דרבי עקיבא דאמר שומרת יבם שזינתה אסורה לצעלה ואין נראה כן עכ"ל.

ומשמע דכל סוטה קטנה אינה נאסרת ואף
 בהשיאה אציה יעו"ש, ולכאורה גם צזה יש
 ליישב ע"ד הנ"ל, דהרי דין ספק עומאה
 דילפי' מסוטה היינו מסוטה הנאסרת בקינוי
 וסתירה דעשתה תורה ספק כודאי ומהתם
 ילפי' לכל ספק עומאה, וצזה אכן הדין דאף
 בהשיאה אציה אינה נאסרת, אלא דצזינתה
 ודאי נאסרת מדין זנות דעלמא.

אלא דבעיקר משנ"ת בדברי הרמב"ם יש
 להעיר, דהא כתב הרמב"ם (פ"ג מסוטה
 ה"ג – ה"ד) וז"ל ואלו הן הנשים שאינן ראויות
 לשחות אף על פי שהיא רוזה לשחות ובעלה
 רוזה להשקותה אלא יולאות בלא כתובה
 משיצואו עידי סתירה אחר עידי קינוי ויאסרו
 על צעליהן לעולם, וחמש עשרה נשים הן ואלו
 הן ארוסה ושומרת יבם וקטנה אשת הגדול
 וגדולה אשת הקטן כו' ומניין שאינן ראויות
 לשחות שנאמר אשר תשעה אשה תחת אישה,
 תחת אישה פרע לארוסה ושומרת יבם שאינה
 תחת אישה, אשה פרע לקטנה, אישה פרע
 לאשת קטן כו' עכ"ל, הרי מצוה דדברי
 הרמב"ם דקטנה אשת גדול שקינא לה
 ונסתרה נאסרה על צעלה, אלא דנתמעטה
 משתיב מקרא דאשה [ולפנינו לא מלינו הך
 דרשא לענין סוטה, ויעוין צתו"כ (פ' מאורע) גבי
 צועל נדה אשה פרע לקטנה כו' יעו"ש]
 ולכאורה הוא דלא ככל משנ"ת ויל"ד.

אינה נאסרת כיון דקטנה אין לה רזון להאסר
 על צעלה.

ומעתה מיושבים היבט דברי הירושלמי,
 דאמרינן דלא משכח"ל דאדם מציא
 מנחת סוטה על אשתו קטנה כיון דקטנה אין
 לה רזון להאסר על צעלה, דאף דהך מימרא
 מיירי בקטנה צת מיאון דוקא, וקטנה
 שהשיאה אציה שפיר נאסרת, אך מ"מ כיון
 דקטנה שזינתה אינה נאסרת מחמת פרשת
 סוטה דקינוי וסתירה אלא מחמת פרשת
 סוטה דעלמא, ממילא ל"ש צה השקאה ואכתי
 לא אשכחנא דאדם מציא מנחת סוטה על
 אשתו קטנה.

והנה צבהגר"א שם תמה עוד מדברי
 הירושלמי (פ"א דסוטה ה"ג) שאלו את צן
 זומא מפני מה ספק רשות היחיד עמא אמר
 לון סוטה מהיא אמרו ליה רשות היחיד ספק
 אמר לון מלינו שהיא אסורה לציתה מכאן
 אתה דן לשרץ מה כאן רה"י אף להלן רה"י
 ומה כאן שיש צו דעת לשאול אף להלן דבר שיש
 צו דעת לשאול, מיליבוך דרצנן פליגין דמר ר'
 זעירא ר' יסא צשס ר' יוחנן קטנה שזינתה אין
 לה רזון להיאסר על צעלה והא תנינן כל שאין
 צו דעת לישאל ספיקו עהור, הא אס יש צו
 דעת לישאל ספיקו עמא צרם הכא אף על פי
 שיש צו דעת לישאל ספיקו עהור עכ"ל,

בשיטת הרמב"ם בדין עמד לכתף

צעמד לכתף, מ"מ לא חשיב מעשה הנחה בחפץ לצטל עקירה הראשונה, כיוון דעמידתו אינה חלה לכתף, ואכתי עקירה הראשונה קיימת.

אולם מדברי הרמב"ם נראה דרך אחרת צזה, ואזלי לטעמיהו, דהנה ז"ל הרמב"ם

(פ"ג משבת ה"י) עקר חפץ מרשות הרבים והלך בו פחות מארבע אמות ועמד וחזר והלך פחות מארבע אמות ועמד אפילו כל היום כולו פטור, צמה דברים אמורים צעעמד לנות, אצל אס עמד לתקן משאו הרי זה כמהלך וכשיעמוד חוץ לארבע אמות חייב, והוא שיעמוד חוץ לארבע אמות לנות, אצל אס יעמוד לתקן משאו עדיין הוא כמהלך ואינו חייב עד שיעמוד לנוח חוץ לארבע אמות עכ"ל, ומצואר דיסוד הדין דכל דעמד לכתף אכתי חשיב האדם עלמו כמהלך, ומהאי טעמא הוא דלא חשיבא הנחה.

והנה צפרק המניח (לא א) היה צטל קורה ראשון וצטל חצית אחרון נצצרה חצית צקורה פטור ואס עמד צטל קורה חייב מאי לאו שעמד לכתף דאורחיה הוא וקתני חייב דהוה ליה להזכיר לא כשעמד לפוש אצל עמד לכתף מאי פטור אדתני סיפא ואס אמר לו לצטל חצית עמוד פטור לפלוג וליתני צדידה כו', ופירש רש"י דעמד לפוש חייב משום דמשונה הוא ואין רה"ר עשויה לכך, ומצואר

גופא אמר רבי אבין הזורק חן מתחלת ארבע לסוף ארבע וקרע שיראין צהליכתו פטור שעקירה לורך הנחה היא מתיב רב ציבי צר אציי הגונב כים צצצת חייב שכצר נתחייב צגניצה קודם שיצא לידי איסור סקילה היה מגרר ויולא מגרר ויולא פטור שהרי איסור צצת וגניצה צאין כאחד ואמאי הכא נמי לימא הגצבה לורך הולאה היא הכא צמאי עסקינן כגון שהגציהו על מנת להצניעו ונמלך עליו והוליאו וכי האי גוונא מי חייב והאמר רב סימון אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן המפנה חפאים מזוית לזוית ונמלך עליהם והוליאן פטור שלא היתה עקירה מעשה ראשונה לכך לא תימא ע"מ להצניעו חלה אימא ע"מ להוליאו הכא צמאי עסקינן כשעמד עמד למאי אי לכתף אורחיה הוא חלה צעומד לפוש אצל לכתף מאי פטור אדתני היה מגרר ויולא מגרר ויולא פטור נפלוג וניתני צדידה צמה דצרי אמורים צעומד לפוש אצל לכתף פטור חלה הא מני צן עזאי היה דאמר מהלך כעומד דמי, ופ"ק דצצצת (ב ג) המוליא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב וצן עזאי פוער צשלמא צן עזאי קצצר מהלך כעומד כו'.

והנה צהא דאמרינן דעמד לכתף אורחיה הוא, פירש רש"י ואין עמידתו הנחה לצטל עקירה ראשונה ממלכת צצת, ומשמע לכאורה דיסוד הדין משום דלא חשיב הנחה צחפץ, ואף דעלס העמידה חשיבא עמידה אף

היינו כדאמרינן בסוגין גבי שבת ד"עמד לכתף אורחיה הוא" וצתרוויכו יסוד הדין הוא דבעמד לכתף אכתי חשיב כמהלך, אך לריך ביאור דהתינה לענין שבת מצואר היטב דכיון דאכתי הוי כמהלך לא הוי הגחה ולא צעלה עקירה הראשונה, אך לענין נזיקין מה צריך דהוי מהלך וואין נראה דכוונתו דכיון דחשיב כמהלך הוי צכלל שניהם צרשות, דרה"ר עשויה ל"הילוך", דצפשוטו הא לא תלי אי אית ליה שם מהלך אלא אי דרכן של בני אדם צריך].

ונראה עפמשי"ת לעיל מדברי תוס' רצנו פרך (שם לה ב) דטעמא דעמד צעל קורה חשיב כאדם המזיק וחייב על כלים משום דעמידתו מהילוכו חשיבא כמעשה, וז"ל דגבי עמידה דצעל קורה נמי איכא מעשה צעמידה כיון שנעקר מן ההילוך ועמד עכ"ל, ויועין עוד צתוס' רצנו פרך (שם לב ב) דנקע דבעמד צעל חצית חשיב צעל הקורה כמזיק דממילא והיינו משום דהילוכו חשיב כמצא קיים וצעל החצית עמד חשיב כמזיק את עצמו.

ומעתה יש לבאר דברי הרמב"ם, דטעמא דעמד צעל קורה לכתף פטור משום דהרי זה כמהלך, דבעמד לפוש חשיב כעשיית מעשה צמה שנעקר מהילוכו ועמד והו"ל כהזיקו זה את זה דאף צשניהם צרשות חייבין (צ"ק מה ב) משא"כ בעמד לכתף כיון דאכתי חשיב כמהלך לא חשיב כעושה מעשה וממילא הוי כהזקו זה צזה דהיכא דשניהם צרשות פטורין, ועד"ז יש לבאר סוף דברי הרמב"ם, דאף בעמד צעל חצית דוקא בעמד לפוש פטור צעל קורה אך עמד לכתף חייב ובהנמוק"י (צ"ק

דפירש לשון הגמ' דעמד לכתף אורחיה הוא היינו דרשות הרצים עשויה לכך משא"כ עמד לפוש דאין רה"ר עשויה לכך ויועין צראשונים שם דהקשו מדאמרינן (צ"ק ב ה) דעזידי אינשי דמנחי גלימי ומתפחין התוס' מצואר דבעמד לכתף כיון דאורחיה הוא על צעל חצית לאיזהורי משא"כ בעמד לפוש דלאו אורחיה, והר"ח שם פי' דבעמד לכתף דעריד לא הו"ל להזהיר משא"כ בעמד לפוש דלא עריד הו"ל להזהיר יעו"ש.

אולם הרמב"ם (פ"ו מחובל ומזיק ה"ח) כתב וז"ל שנים שהיו מהלכין צרשות הרצים זה צא צחציתו זה צא צקורתו ונשצרה כדו של זה צקורתו של זה פטור, שלצה רשות להלך ולזה רשות להלך, היה צעל הקורה ראשון וצעל החצית אחרון ונשצרה חצית צקורה פטור, ואם עמד צעל הקורה לנוח מכוצד משאו חייב, ואם הזהיר לצעל החצית ואמר לו עמוד פטור, עמד לתקן משאו עליו הרי זה כמהלך ופטור ואף על פי שלא הזהיר לצעל החצית שהרי הוא ערוד צדרכו היה צעל החצית ראשון וצעל הקורה אחרון ונשצרה חצית צקורה חייב, שזה כמי ששצרה צידו צכוונה, ואם עמד צעל החצית לנוח פטור, ואם הזהיר לצעל הקורה ואמר לו עמוד הרי זה חייב, ואם עמד לתקן משאו אף על פי שלא הזהיר לצעל הקורה הרי הוא חייב עכ"ל.

ומבואר מדברי הרמב"ם דהחילוק צין עמד לכתף לצין עמד לפוש משום דעמד לכתף הרי הוא כמהלך, ופירש הרמב"ם דהא דאמרינן התם "עמד לכתף אורחיה הוא"

כמהלך [וכמשנ"ת לעיל דצכל הילוך נמי
 צאמת איכא עמידה זין פסיעה לפסיעה
 וכדסבר זן עזאי, אלא דסצרי חכמים דמ"מ
 האדס צמלצ של הילוך, ואף צעמד לכתף אכתי
 חשיצ צמלצ של הילוך] אך משמעות רש"י
 דיסוד דינא דעמד לכתף אינו אלא דהך עמידה
 לא חשיצא הנחה לצטל עקירה ראשונה.

ס) פליג דצכל גווני פעורן] דצעמד לפוש דהוי
 כעושה מטעה איבו דחזיק אנפשיה, אך צעמד
 לכתף דחשיצ כמהלך ואינו עושה מטעה, חייב
 צטל קורה כדין היו שניהם מהלכים.

ומבואר דלשיטת הרמב"ם יסוד דינא ד"עמד
 לכתף אורחיה הוא" זין לענין שבת
 וזין לענין נזיקין אחד הוא, דאכתי חשיצ

בענין משיכה ברשות הרבים

הרצים, ותמכו הראשונים דהא רכוז היינו משיכה והיאך קניא ברשות הרצים.

ויעוין בחום' ר"ד (ש) דתירץ וז"ל ואי קשיא והא צמנהיג צרגלוי מוקמינן ליה דה"ל מנהיג והיינו משיכה והא קי"ל דמשיכה צרה"ר אינה קונה כ"א צסימטא כמו שהוכחתי צפ' מרובה צמדורא תנינא צה' היה מושכו ויולא, תשובה נראה לי דיש חילוק בין משיכת מטלטלין לציון משיכת צעלי חיים דמשיכת מטלטלין אינה קונה צרה"ר ומשיכת צעלי חיים קונה ברשות הרצים, דמשיכת מטלטלין צעין שימשוך המטלטל ויציאו אליו אבל אם גלגלו הלאה צרחוק ממנו אף על פי שהסיעו הרצה ממקומו לא קנה דלא השיבא משיכה דידיה אלא כשהוא מציאו אללו והילכך צסימטא שיש לו צה רשות מהניא משיכה והוי כאלו הציאו ברשותו אבל צרה"ר שאין לו צה רשות לא קניא משיכה דלא הציאו לרשותו, אבל משיכת צעלי חיים אינה כן דעיקר משיכתו היא להנהיגה לפניו ולא שיציאם אללו וצעין עד שתעקור הצהמה יד ורגל או עד שתהלך מלא קומתה וצכל עלדקי דאיכה עקירה צין לפניו כגון שהנהיגה לפניו צין שהציאה אללו הויא משיכה כדאמר' כילד צמשיכה קורא לה והיא צאה, וכיון דעיקר הקנין תלוי צעקירת יד ורגל ולא שיציאנה אללו אפי' צרה"ר קונה ומאי דאמרינן (צסוגין) צהמה מושכו ויולא שאם היה צרה"ר דלא קנה, התם משום דלא עצד משיכה צרה"ר אלא רולא לקנותה צהולאה שעשה לה מרשות הצעלים והציאה ברשותו והילכך אם

יימר צר חשו הוב מסיק ציה זוזי צבהוא גצרא שכיז ושציק ארצא א"ל לשלוהיה זיל תפסה ניהליה אזל תפסה פגעו ציה רצ פפא ורצ הונא צרי' דרצ יהושע אמרו ליה את תופס לצ"ח צמקום שחצ לאחרים ואמר רבי יוחנן התופס לצע"ח צמקום שחצ לאחרים לא קנה תפסוה אינהו רצ פפא מימלח מלוחי רצ הונא צריה דרצ יהושע ממתח לה צאשלא מר אמר אנה קנינא לה לכולה ומר אמר אנה קנינא לה לכולה פגע צהו רצ פנחס צר אמי אמר להו רצ ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצצורין ומונחין צרה"ר אמר להו אן נמי מחריפותא דנהרא תפיסנא אתו לקמיה דרצא אמר להו קאקי חיורי משלחי גלימי דאינשי הכי אמר רצ נחמן והוא שתפסה מחיים, ופירש רש"י מחריפותא דנהרא לא מלאנהו על שפת הנהר שהיא כסימטא אלא מזה חטפנוה שהיה מוליכה צאמנע הנהר שכל הספינות הולכות שם והוי כרה"ר, ותמכו האחרו' (ישוין צהפלאה צסוגין ולקמן פו צ) דהא משיכה אינה קונה ברשות הרצים וכדאיתא לעיל צפרק אלו נערות (לא צ) וצצ"צ (עו צ, פד צ) וכצר עמד צזה המאירי צסוגין יעו"ש מש"כ ויתצאר צפרק אלו נערות. **והנה** צפרק שנים אוחזין (ט א) ת"ש רבי אליעזר אומר רכוז צשדה ומנהיג צעיר קנה הכא נמי מנהיג צרגלוי אי הכי היינו מנהיג תרי גוויי מנהיג אי הכי רכוז צעיר מאי טעמא לא קני אמר רצ כהנא לפי שאין דרכן של בני אדם לרכוז צעיר כו' ואי רשות הרצים הוא הוא קני, ומצואר דרכוז קני ברשות

משיכה קונה זה כיון שאינה נחה, וכדאמרי' צריש שצת (ב ז) אגוז על גבי מים לאו הינו הנחתו, ואם עקרו משם והולילו לחוץ פטור שאין זו עקירה כיון שלא נח והם הכי נמי לענין קנייה עכ"ל, ומצואר דצברי הרי"ד ללא מהניא כלל משיכה צספינה העומדת צמים [ויעוין צפסקי הרי"א"ז שם דפליג] וכבר תמהו דלכאורה הוא נסתר להדיא מסוגין דמצואר דמהני משיכה צספינה המהלכת צנהר [ויעוין צבג' הרי"ר נתן זק"ש לתורי"ד צ"מ שם].

ולכאורה יש לדון ליישב, דצההיא דפרק הספינה כיון דאמרינן דלא מהניא צזה משיכה צרה"ר, ע"כ מיירי צמושך את הספינה צעלמה ככל משיכה דעלמא, וככ"ג ל"ש לדון מדין משיכה דהנהגה, דאין זו דרך הנהגת הספינה, וע"כ דהתם הוי מדין משיכה דעלמא, וצזה כתב הרי"ד דצעינן משיכה ציצשה דוקא, דכיון דיסוד הדין משום הכנסה לרשותו וצעינן לדון דנעקרה ממקומה הראשון וצזה כיון דלא חשיבא מונחת ל"ש זה משיכה, אך הכא צסוגין דמיירי צמשיכה דמימלח מלוחי או דממתח לה צאשלי, דכן דרך הנהגת הספינה להנהיגה צמשעות או למושכה צחצולים, צזה מהני מדין משיכה דהנהגה, ולהכי מהני אף צרשות הרצים, וכן מהני אף צספינה העומדת צמים, דכיון דיסוד הדין צזה משום הנהגה ולא משום הכנסה לרשותו, לא צעינן כלל עקירה ממקומה ולא צעינן דתחשב מונחת [אלא דאכתי יל"ע צזה צסוגיא דפרק הספינה ואכמ"ל].

הוליאה מרשות הצעלים לרשות הרצים לא קנאה שלא הציאה לרשותו אצל אם הנהיגה צרה"ר עד שתעקור יד ורגל או שתהלך מלא קומתה ה"נ דקני עכ"ל התוס' רי"ד.

ומבואר דצברי הרי"ד דחלוק ציסודו גדר משיכה צצעלי חיים מגדר משיכה צשאר מעלטלין, דצכל המעלטלין יסוד קנין משיכה היינו הכנסה לרשותו, ולהכי לא מהני אלא צסימטא ולא צרה"ר, ואילו צצעה יסוד הדין צמה דמנהיגן לפניו, ולהכי מהני אף צרה"ר. ולכאורה לפ"ז יש ליישב נמי הא דמצואר צסוגין דמהניא משיכה צספינה צרשות הרצים, דהרי משיכה דספינה נמי עניינה הנהגה [וכן מצואר מעיקר פלוגתא דרב פפא ורב הונא צריה דר"י אי ממלח מלוחי עדיף או ממתח צאשלי עדיף, ופירש רש"י דאמר הנהגתי צריאה משל צצירי, ולענין גדר משיכה דהכנסה צרשותו לכאורה ליכא מעליותא צזה, אלא ע"כ דיסוד דין משיכה דספינה הכא הוי מדין הנהגה, וצזה איכא מעליותא להנהגה צריאה עפי.

אך אכתי קשה דהא צפרק הספינה (טו ז) אמרינן להדיא דאף צספינה איכא חסרון דמשיכה צרשות הרצים לא קניא, ועוד תמהו האחרו', דהנה יעוין צפסקי הרי"ד צפרק הספינה (טב ז) שכתב וז"ל איתמר ספינה רב אמר כיון שמשך ממנה כל שהוא קנה ושמואל אמר לא קנה עד שימשוך את כולה פי' האי משיכה היא כשהספינה היא עומדת ציצשה והיא נחה, אצל אם היא עומדת צמים אין

בענין מחזיקין מאיסור לאיסור

שאלו רב הונא ורב חייב צחוקת איסור עומדת תירלו זה דכיון דחזינו דמיתא איסור אצור מן החי ילא ממנה על כל פנים וברי לא הוחזק זה איסור אחר ומכל מקום קשה לי שהרי אנו מפרשין חזקת איסור מלא שבחייב יש זה איסור שאינו זכוח כמו שצירנו צמכת חלין ואף לכשאנו רואין אותה מתה לא ילאה מחזקת איסור זה שאיפשר שנחרה ומאמינין זה עד אחד עכ"ל, וכבר תמכו צזה דאפי' אי חזקת איסור היינו איסור אצור מן החי הא מחזיקין מאיסור לאיסור ומאי ניחא ליה, ומצאריס צזה דאף אי מחזיקין מאיסור לאיסור ליכא צזה דין הכרעה דחזקה, ואין החזקה מסלקת הספק לגמרי, אלא הוי דין הנכבה, דמספק אל תוליאנו מחזקתו ונהגינן ציה איסור כדמעיקרא.

ולכאורה לפ"י יש לדון, דדוקא לענין עלם האיסור אמרי' דכיון דכבר נהגנו צזה איסור, מחזיקין צזה אף מאיסור לאיסור, אך לענין חיוב מלקות יל"ד ללא שייך לומר צזה דכבר נהגנו צזה דין מלקות, דהא לא נהגנו צזה דין מלקות צפועל, ולהכי מתחלק דין החזקה דאינו אלא לענין האיסור ולא לענין מלקות [אולם מסבירא היה נראה, דכיון דדין המלקות הוי בחולדה מדין האיסור, וצפרע למה דציררו האחרו' צדצרי הרמב"ם (פ"ז מסנהדרין ה"ו) צדינא דהאיסור עלמו צע"א יוחזק, כל דאיכא חזקה לענין עלם האיסור,

אמר רב הונא צהמה צחייב צחוקת איסור עומדת עד שיודע לך צמה נטרפה כו' והנה שיעת רש"י והרי"ף דצהמה צחייב צחוקת איסור עומדת היינו איסור אצור מן החי, ונקטו הראשונים צדעתס דסצירא לכו דמחזיקין מאיסור לאיסור [ועמשנ"ת לעיל] ויעוין צצחוקת שור דנקע דאיכא אף מלקות צכהאי גוונא, והגרע"א צגליון הצחוקת שור (נד' צחוקת חדשות יו"ד ס"ו) השיג וז"ל הסבירא מוקשה דלענין מלקות דנצילה לא אצחזק מחיים, והיה אסור רק משום אצור מן החי והיא מתה לפנינו, ומלא אינו זכוח היה רק עשה, ואף אס מחזיקים מאיסור לאיסור היינו דאנן אסריס לאכול אצל אס הצרו צו משום נצילה דללקות עליה ציחוד משום לאו דנצילה והא להך לאו לא אצחזק ודו"ק עכ"ל הגרע"א, ומצור צדצרי הגרע"א דאף אי מחזיקין מאיסור לאיסור לא מהני אלא לענין מלקות אך לא לענין איסור, ולכאורה לריך צירור גדר הדצריס, דהרי אי הדצור אסור ע"כ היינו משום לאו דנצילה, וכיון דמהניא החזקה לדון דאית ציה איסורא דנצילה, אמאי לא מהניא לענין מלקות.

והיה מקום לדון לצור, דהנה יעוין צמאירי (גיטין צ) שכתב וז"ל ומכל מקום לענין עד אחד נאמן צאסורין שאלו היה דאצחזק לא אמרי קשיא לך כו' ושמה תאמר צשחיטה שנאמן להתיר מה שהוחזק צאסור וכמו

ואף אי הוי חזקת הנהגה גרידא, ממילא מהני אף לענין המלקות].

ונראה לבאר באופ"א, דהנה בצחים (ע"ה ח) אמר ריש לקיש הפיגול והנותר והעמא שבלגן זה צה ואכלן פטור אי אפשר שלא ירצה מין על חצירו ויצטלנו שמע מינה תלת שמע מינה איסורין מצטלין זה את זה כו' ויש לדון ככה"ג היאך הדין לענין איסורא, וכתבו הפו' (יו"ד סי' נה) דאיסורא מיבא איבא, ודעת רוב האחרו' דאסור מדאורייתא, ויעוין בחידושי רבינו חיים הלוי (פ"ג מתרומות) שצ"ח גדר הדברים וז"ל חזינן דמצטלין זה את זה לענין מלקות, והא דלא משוי ליה היתר, היינו משום דלא מלינו צהו גוונא דצטול, אצל לא דפקע מיניה שם צטול, והרי זהו יסוד החילוק שבין מלקות להיתר, דלמלקות צעינן שם הלאו צמסוייס, וע"כ כל איסור מצטל שם חצרו, משא"כ לענין היתרא כיון דעכ"פ כולבו איסורא נינהו, א"כ הרי ליכא שום ד צטול לעשותו היתר עכ"ל, ויעוין עוד בשערי ישר

(ש"ג פט"ז) דצ"ח וז"ל איסור צאיסור אף לר"ל אינו צטל לגמרי, דהרי גם לר"ל אס נתערבו שלשה איסורים משלשה שמות לא יתהפכו כולם להיתר גמור שיהי' מותר באכילה, וכן מפורש בצ"י סי' ז"ח דרך פטור ממלקות אצל אסור מה"ת, וכן צ"ח הפמ"ג שם צפתיחה הנ"ל, והענין צה כיון דכולם הם אסורים באכילה אי אפשר שיתצטל האיסור ורק שם האיסורין צטל וממילא ליכא מלקות ויהיה איסור זה כאיסור עשה ולא כלא תעשה עכ"ל].

ולבארה עד"ז יש לומר בצ"ח דצרי בגרע"א הכא, דכיון דהוי צ' שמות חלוקין, הא דמחזיקין מאיסור לאיסור היינו דמ"מ לענין "שם איסור" צעלמא מחזיקין, והדבר מוחזק לן כאסור צאיסור סתמא, אך אינו מוחזק לן כ"נצילה", ואף דאי אפשר דיבא אסור אס אינו נצילה, מ"מ לדידן לא הוחזק אלא כ"אסור" ולא כנצילה, ויש להאריך עוד.

* **ויעוין** בשערי ישר (ש"ד פ"ט) דדן צדין הלך אחר הרוב, היכא דאיכא ג' חנויות מוכרות צשר נצילה וג' חנויות מוכרות צשר עריפה וד' חנויות מוכרות צשר כשר, האם נימא דכד דיינינן על איסור נצילה אית לן רוצא להיתרא וכן כד דיינינן על איסור עריפה אית לן רוצא דהיתרא וממילא יבא מותר, או דילמא כיון דעכ"פ איכא רוצ לענין איסור אסור ויש להעיר דנצילה ועריפה, דדעת הרמב"ם (פ"ד ממאכלות אסורות ה"י) דמלערפין זה עם זה וחשיבי כחדא איסורא, נראה דאסור צכה"ג, אך אכתי יל"ד צשאר איסורין .